

<https://www.bbn.gov.pl/pl/wydarzenia/6670,Notatka-BBN-US-Army-War-College-o-rosyjskiej-strategii-w-Europie-Wschodniej.html>

19.04.2024, 22:13

14.04.2015

Notatka BBN: U.S. Army War College o rosyjskiej strategii w Europie Wschodniej

---

Przedstawiamy opracowaną w Zespole Analiz Wojskowych Departamentu Zwierzchnictwa nad Siłami Zbrojnymi BBN notatkę poświęconą analizie U.S. Army War College na temat rosyjskiej strategii w Europie Wschodniej, stosownej odpowiedzi Stanów Zjednoczonych i implikacji dla amerykańskiego potencjału sił lądowych. Jednocześnie informujemy, że publikowane na stronach Biura materiały ograniczają się do części informacyjnej, pomijając wnioski dla bezpieczeństwa RP.

***

Notatka BBN nt. analizy U.S. Army War College poświęconej rosyjskiej strategii w Europie Wschodniej

U.S. Army War College opublikował w marcu br. opracowanie pt.: „A U.S. Army War College analysis of Russian strategy in Eastern Europe, an appropriate U.S. response, and the implications for U.S. landpower”, będące wynikiem badań ponad trzydziestoosobowego zespołu autorskiego, w którego skład weszli przedstawiciele amerykańskich ośrodków naukowych oraz sił zbrojnych: USA, Ukrainy, Gruzji, Estonii, Holandii, Danii, Kanady i Litwy.

W ramach merytorycznych rozdziałów publikacji przeanalizowano: środowisko wewnętrzne Federacji Rosyjskiej, w tym system władzy i jego cele strategiczne (rozd. 1.); efektywność rosyjskich działań w Gruzji, na Krymie i w Ukrainie Wschodniej oraz ich wpływ na ukształtowanie się obecnej koncepcji prowadzenia operacji hybrydowych (rozd. 2.); oraz, rosyjską strategię chaosu i działań hybrydowych, w tym jej implementację i operacjonalizację (rozd. 3.). Opracowanie zamyka kompleksowa analiza celów (*ends*), sposobów (*ways*), w tym obecnej koncepcji działania amerykańskich sił lądowych oraz zasobów (*means*), składających się na rekomendowaną opcję odpowiedzi USA i NATO na strategię rosyjską (rozd. 4).

Główne tezy opracowania przedstawiono poniżej.

CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA WEWNĘTRZNEGO

- › Transformacja wewnętrzna, której podlega obecnie Rosja jest ukierunkowana na **utrwalenie systemu autorytarnej władzy i oligarchicznej dystrybucji dóbr** (cele wewnętrzne) **oraz odbudowanie statusu Rosji jako globalnej potęgi** (cel zewnętrzny).
- › Elementami kształtującego się w Rosji **systemu „rywalizującego autorytaryzmu”** (*competitive authoritarianism*)

są różne podmioty (elity władzy, oligarchowie, establishment wojskowy, przedstawiciele klasy średniej) oraz ich formalne i nieformalne grupy, które wzajemnie ze sobą **oddziałują w zakresie dostępu do czynników niematerialnych (władzy) i materialnych (finansów)**.

- › Interakcjom tym towarzyszą różnego rodzaju **napięcia** (elementy systemu działające przeciwko sobie), **tarcia** (elementy systemu konkurujące ze sobą) oraz **pęknięcia** w systemie (słabości systemu, jego luki). Dlatego **celem W. Putina (*Putin's grand strategy*) jest utrzymanie, utrwalenie oraz ochrona** tego wciąż niestabilnego systemu.
- › Osiągnięciu tego celu służyć ma: 1) **utrzymanie obecnej władzy i jej wewnętrznej legitymizacji** (m.in. poprzez: kontrolowanie informacji, centralizację władzy, restrykcje prawne); 2) **zintensyfikowanie narracji o „Wielkiej Rosji”** (m.in. poprzez: odbudowę dawnej strefy wpływów, wzmacnianie relacji dwustronnych z wybranymi państwami, modernizację i podniesienie bojowej efektywności armii); 3) **skalkulowane wykorzystanie rosyjskiego nacjonalizmu** (m.in. poprzez: utrzymywanie relacji z diasporą rosyjską, wspieranie sił sprzyjających Rosji w konfliktach oraz kryzysach lokalnych i wewnętrznych, tłumienie ruchów demokratycznych, działania prowokacyjne wobec USA i NATO); 4) **ochrona źródeł dochodów państwa** (m.in. poprzez: kontrolowanie sektora paliwowo-energetycznego, centralizację zarządzania gospodarką).

TRANSFORMACJA POTENCJAŁU ROSYJSKICH SIŁ LĄDOWYCH

- › Zasadnicze zmiany w rosyjskim potencjale lądowym, w koncepcji jego wykorzystania (doktrynie wojskowej), w taktyce działania oraz w wyposażeniu i uzbrojeniu zaszły w czasie niespełna jednej dekady.
- › Źródłem **kierunkowych wniosków** w tym zakresie była **kampania gruzińska** (zmiany systemowe w zakresie: C2, rozpoznania, manewrowości, wsparcia ogniowego i logistycznego, systemów ochrony i przetrwania, profesjonalizacji sił zbrojnych) oraz **kampania krymska** (zmiany funkcjonalne w zakresie: hybrydowości działań jako operacyjnej i taktycznej podstawy kampanii, decentralizacji C2, koordynacji planowania działań w wymiarze „joint” i informacyjnym/dezinformacyjnym, szczegółowego rozpoznania środków ciężkości przeciwnika, tworzenia połączonych zgrupowań zadaniowych). Zdobyte w ich toku doświadczenia były rozwijane i doskonalone w ramach **kampanii w Ukrainie Wschodniej** (Doniecku i Ługańsku).
- › Choć każda z tych operacji posiada swoje unikatowe cechy (Gruzja: konwencjonalna wojna manewrowa, poprzedzona eskalacją wrogości i przygotowaniem obu stron; Krym: użycie „lokalnego” zaplecza wojskowego oraz wykorzystanie wsparcia ludności lokalnej; Wschodnia Ukraina: koncentracja na wsparciu sił separatystycznych z epizodycznym użyciem sił zbrojnych), to na ich podstawie można wyróżnić **trzy kluczowe elementy konstytuujące ogólną koncepcję przyszłych operacji wojskowych FR** (konwencjonalnych i niekonwencjonalnych) w państwach sąsiedzkich:
- › podstawą osiągnięcia wytyczonych celów (militarnych i asymetrycznych) będą **działania z użyciem potencjału sił lądowych;**
- › siły specjalne będą użyte do **prowadzenia działań hybrydowych i nieregularnych;**
- › **prowadzenie operacji informacyjnych i dezinformacyjnych będzie ściśle powiązane z działaniami zbrojnymi** (regularnymi i nieregularnymi) w celu narzucenia własnej narracji polityczno-strategicznej.
- › Koncepcja ta, jej główne założenia, stanowią składową strategii chaosu (*strategy of ambiguity*), czyli szerszej wizji (koncepcji) oddziaływania Rosji na państwa regionu.

STRATEGIA CHAOSU

- › Istotą tej strategii jest tworzenie sytuacji niejednoznaczności, niedookreśloności (*ambiguity*) co do charakteru i poziomu zaangażowania FR, zapewniającej temu państwu **strategiczną elastyczność** (np. możliwości zaprzeczenia

udziału

w eskalowaniu kryzysu w przypadku niepowodzenia działań) i **inicjatywę**, a także **zaskoczenie i zastraszenie** strony przeciwnej. Jej **głównym narzędziem wykonawczym są tzw. siły hybrydowe**, składające się m.in. ze służb bezpieczeństwa oraz sił konwencjonalnych, specjalnych i sił separatystycznych, w tym poplecznicznych (*proxy forces*).

Implementacja strategii

- › W ogólnym zarysie, strategia chaosu zakłada wykorzystywanie rosyjskiej mniejszości etnicznej do **zainicjowania ruchów separatystycznych i destabilizacji sytuacji wewnętrznej kraju**. Działaniom tym, będzie towarzyszyć ze strony FR **niejawne wsparcie materialne i niematerialne** oraz **projekcja siły militarnej (konwencjonalnej i niekonwencjonalnej)**.
- › W szczegółowym ujęciu, implementacja strategii zakłada realizację następującego zestawu działań:
- › konsolidowanie ośrodka władzy politycznej i wykorzystywanie nacjonalizmu do **utrzymania poparcia wewnętrznego dla reżimu W. Putina**;
- › prowadzenie długofalowej kampanii informacyjnej, wykorzystującej wszystkie środki przekazu (media) do **narzucenia narracji polityczno-strategicznej** krajowej i europejskiej opinii publicznej;
- › wykorzystanie rosyjskiej mniejszości etnicznej (włącznie z „eksportem separatystów”) do działań wywrotowych w celu **destabilizowania sytuacji wewnętrznej państw sąsiednich**;
- › manewrowanie dużymi zgrupowaniami sił konwencjonalnych wzdłuż granic państwowych w celu **zastraszenia i zniechęcenia władz kraju do podjęcia zdecydowanych działań wobec separatystów**;
- › **zwiększanie strategicznej elastyczności (swobody) działania** m.in. poprzez zaprzeczanie, oszukiwanie, dezinformowanie lub udział w budowaniu porozumień pokojowych bez zamiaru ich przestrzegania;
- › naruszanie granic państwowych w celu **zaopatrywania sił prorosyjskich w sprzęt i uzbrojenie oraz personel wojskowy** pod pozorem prowadzenia misji humanitarnych;
- › **minimalizowanie ryzyka wystąpienia negatywnych skutków prowadzonej agresji hybrydowej** poprzez kroczące i systematyczne osiąganie częściowych (ograniczonych) celów strategicznych.

Operacjonalizacja strategii

- › Strukturę operacyjną strategii tworzą następujące elementy:
- › utrzymanie władzy przez W. Putina jako **strategiczny środek ciężkości**;
- › stabilność rosyjskiego reżimu politycznego jako **główny cel strategiczny** oraz powrót do statusu globalnego mocarstwa i odbudowa strefy wpływów **jako cele dodatkowe (wspierające)**;
- › dyplomacja, gospodarka, informacja, cyberprzestrzeń (cybersfera), rozpoznanie, siły konwencjonalne i specjalne oraz siły strategiczne jako **dziedzinowe (sektorowe) i funkcjonalne linie operacji**;
- › projekcja „soft power”, wpływ na krajową opinię publiczną, narzucenie rosyjskiej narracji polityczno-strategicznej, kreowanie niestabilności w krajach sąsiedzkich oraz manipulowanie opinią diaspory rosyjskiej jako **krytyczne zdolności**;
- › silne relacje dwustronne (Chiny, Turcja, Grecja, Iran, Pakistan), odporna na zewnętrzne oddziaływanie gospodarka, poczucie realnego zagrożenia dla Rosji ze strony Zachodu, efektywne narzędzia walki informacyjnej, nowoczesne oraz profesjonalne siły konwencjonalne i niekonwencjonalne (w tym specjalne) jako **krytyczne wymagania**;
- › politycznie i gospodarczo zjednoczony Zachód, rosyjska gospodarka bazująca na zasobach naturalnych oraz imporcie

zaawansowanych technologii, narracja polityczno-strategiczna Zachodu (demokracja, wolności i prawa człowieka) oraz wiarygodne siły i środki odstraszania jako **krytyczne słabości** (*critical vulnerabilities*);

OPCJA ODPOWIEDZI USA I NATO

- › Ramy koncepcyjne rekomendowanej opcji odpowiedzi USA i NATO na rosyjską strategię chaosu obejmują zestaw celów strategicznych (*ends*), sposoby działania (*ways*) oraz niezbędne zasoby (*means*).

Cele strategiczne

- › Zakładany **stan końcowy** (*end state*) działań sojuszniczych obejmuje następujące cztery elementy: 1) silne NATO jako kręgosłup (podpora) bezpieczeństwa międzynarodowego; 2) poszanowanie przez Rosję norm prawa międzynarodowego oraz granic państwowych; 3) poszanowanie przez wszystkie mocarstwa regionalne (w tym Rosję) prawa państw do politycznego samostanowienia; 4) powstrzymanie (odstraszenie) rosyjskiej agresji w sposób eliminujący ryzyko błędnej interpretacji intencji (celów) sił sojuszniczych i ewentualnej eskalacji kryzysu (konfliktu).

W tym kontekście, efektywna strategia USA i NATO powinna uwzględniać następujące cele:

- › wzmocnienie jedności NATO;
- › budowę i utrzymanie wiarygodnego oraz elastycznego Sojuszniczego systemu odstraszania (obecność wojskowa, gotowość bojowa, interoperacyjność, strategiczne rozpoznanie i zdolność do przeciwdziałania pełnemu spektrum zagrożeń ze strony FR jako podstawa tego systemu);
- › rozwój efektywnego systemu rozpoznania w wymiarze regionalnym (zdolności przeciwwaskoczeniowe pozwalające NATO antycypować działania FR, w tym zniwelować rosyjską przewagę w zakresie czasu, inicjatywy i walki informacyjnej);
- › prowadzenie operacji informacyjnych i cyberkampanii umożliwiających osłabienie wpływu FR na rosyjską mniejszość etniczną w regionie;
- › budowę zdolności i stworzenie warunków do przeciwdziałania operacjom rosyjskich sił specjalnych nakierowanych na tworzenie sił poplecniczych (*proxies*);
- › wzmocnienie bezpieczeństwa kontrwywiadowczego oraz sojuszniczego systemu łączności i wymiany informacji niejawnych (m.in. w relacji NATO-państwa partnerskie);
- › przeciwdziałanie antyzachodniej retoryce Rosji w państwach regionu;
- › wpływanie na scentralizowany system decyzyjny Rosji;
- › obniżenie zależności energetycznej od Rosji;
- › demonstrowanie efektywności amerykańskiego systemu odstraszania nuklearnego.

Sposoby i środki (zasoby) wzmocnienia bezpieczeństwa państw bałtyckich oraz Ukrainy i Gruzji

- › **W sferze dyplomatycznej:** zachęcenie państw NATO do uczestniczenia w zakresie sojuszniczej projekcji obecności wojskowej w zagrożonych państwach; zachęcanie Litwy, Łotwy i Estonii do szerszego angażowania mniejszości rosyjskiej w wewnętrzne procesy polityczne; zintensyfikowanie kampanii informacyjnej, dyskredytującej działania Rosji na forach organizacji międzynarodowych; zachęcanie Ukrainy i Gruzji do zintensyfikowania wewnętrznych reform, w tym z zakresu walki z korupcją oraz implementacji rządów prawa.
- › **W sferze informacyjnej:** prowadzenie kampanii informacyjnych w państwach regionu, z wykorzystaniem szerokiego wachlarza środków masowego przekazu (radio, TV, Internetu), dyskredytujących rosyjską propagandę; wspieranie lokalnych operacji informacyjnych przeciwko Rosji, w tym Ukrainy w zakresie demaskacji zaangażowania

rosyjskich żołnierzy w walki w tym kraju.

- › **W sferze gospodarczej:** zachęcanie państw bałtyckich do włączania rosyjskiej mniejszości narodowej do budowania gospodarczych podstaw rozwoju Litwy, Łotwy i Estonii; wspieranie tych państw w działaniach na rzecz minimalizowania zależności energetycznej od dostaw z FR; wspieranie Ukrainy w sferze finansowej i humanitarnej (pomoc żywnościowa i medyczna dla uchodźców z rejonów walk), w połączeniu z weryfikacją postępów w zakresie walki z korupcją oraz rozwoju demokracji; utrzymanie sankcji gospodarczych wobec FR.

W sferze militarnej:

a. kierunki działań (*course of action, COA*) w zakresie wzmocnienia bezpieczeństwa państw bałtyckich:

- › COA 1: stała wysunięta obecność i bazowanie sił amerykańskich w sile jednej brygadowej grupy bojowej (IBCT lub SBCT);
- › COA 2: wysunięta obecność rotacyjna, związana z kontynuacją obecnie prowadzonych działań w tym zakresie (wypracowanie regionalnej koncepcji rotacji sił);
- › COA 3: wzmocniona amerykańska obecność wojskowa w Europie w głębi strategicznej i operacyjnej (*over-the-horizon*) Sojuszu (w Niemczech, Włoszech, Węgrzech i Polsce) w sile ciężkiej brygadowej grupy bojowej, brygady wsparcia oraz elementów lotnictwa, rozpoznania i logistyki;
- › COA 4: wysunięta rotacyjna obecność sił specjalnych oraz powietrznodesantowej brygadowej grupy bojowej, wraz z elementami wsparcia ogniowego w sile brygady, w Europie Centralnej.

b. kierunki działań (*course of action, COA*) w zakresie wzmocnienia bezpieczeństwa Ukrainy i Gruzji:

- › COA 1: stała wysunięta obecność w sile brygadowej grupy bojowej (IBCT lub SBCT) oraz pomoc wojskowa (szkolenie i wyposażenie w sprzęt wojskowy, zarówno śmiertelny, jak i nieśmiertelny);
- › COA 2: wysunięta obecność rotacyjna oraz ograniczona pomoc wojskowa (szkolenie i wyposażenie w sprzęt nieśmiertelny).
- › COA 3: rotacyjna obecność doradców wojskowych i sojuszniczego wyposażenia z zakresu działań specjalnych, kontrwywiadowczych i rozpoznawczych.

Inne zadania NATO

- › Efektywność NATO wymaga zdecydowanego przywództwa USA. Niemniej, Stany Zjednoczone powinny podjąć negocjacje z państwami członkowskimi dot. **budowy wiarygodnego potencjału sił lądowych**, adekwatnego do zmian środowiska bezpieczeństwa. Priorytetem w tym zakresie jest wdrożenie postanowień Szczytu NATO w Newport (2014), a przede wszystkim utworzenie sił natychmiastowego reagowania (VJTF), zdolnych zarówno do odstraszania, jak i efektywnego prowadzenia działań bojowych. Ważne jest także **zadeklarowanie gotowości do realizacji zbiorowej obrony**, w myśl art. 5 TW, nie tylko w przypadku klasycznej agresji militarnej, ale także zewnętrznej agresji nakierowanej na destabilizację ładu wewnętrznego (m.in. przy pomocy **cyberataków lub masowych zakłóceń bezpieczeństwa i porządku publicznego**). W odniesieniu do Ukrainy i Gruzji, istotne jest jasne **określenie warunków pod jakimi państwowym tym zostanie zaoferowany Plan Działań na rzecz Członkostwa** (Membership Action Plan).

Analizowana publikacja to wysoce merytoryczne studium analityczne poświęcone realizowanej przez Rosję strategii chaosu, wykorzystywanej do kształtowania obecnej sytuacji strategicznej w Europie Wschodniej i stanu środowiska bezpieczeństwa w wymiarze europejskim, a także założeniom koncepcji stosownej odpowiedzi na tę strategię przez USA i NATO.

autor: płk. Adam Brzozowski/DZSZ

[Tweetnij](#)